

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Exportní potenciál Srbska a dalších zemí západního Balkánu

Pavel Svoboda

Zemědělský diplomat ZÚ ČR Bělehrad
Odbor zahraničně obchodní spolupráce,
Ministerstvo zemědělství ČR

Tel: +381 11 3336225

GSM: +381 63 388931

E-mail: pavel_svoboda1@mzv.cz

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Region Západní Balkán - trh

- Cca 16 mil. obyvatel. Cca 5 mil. muslimů, kteří nekonzumují vepřové, HALAL však vyžaduje pouze cca 20% z nich.
- Lze předpokládat rychlý růst spotřeby. Spotřeba masa je v současnosti jedna z nejnižších v Evropě - Srbsko 35kg (v době SFRJ 65kg), Bosna a Hercegovina 33,9 kg na osobu a rok. V BaH prudce roste spotřeba kuřecího masa.

Zdroj: PRIVREDNI PREGLED/ NEZAVISNE NOVINE

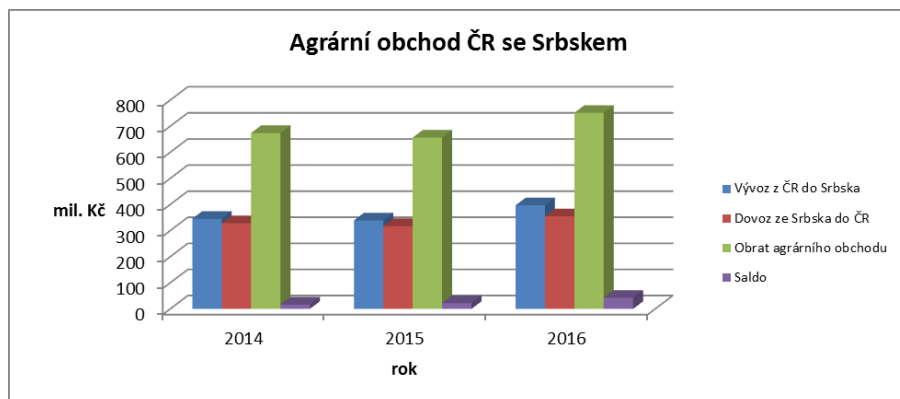
- Průměrný obyvatel Srbska zkonsumuje 4,3 kg hovězího, 15,6 kg vepřového, 15,2 až 18 kg drůbežího a 4 až 5 kg živých ryb.
- Zvýšení počtu praktikujících křesťanů a muslimů přináší poptávku po rybách, drůbežím mase a HALAL.

Zdroj: PRIVREDNI PREGLED/ NEZAVISNE NOVINE

Agrární obchod se Srbskem

Obchodní operace	2014	2015	2016
Vývoz z ČR do Srbska	345	339	397
Dovoz ze Srbska do ČR	328	317	354
Obrat agrárního obchodu	674	656	751
Saldo	17	22	42

Pozn. údaje v mil. Kč

Export z ČR

1. Mléko, smetana
2. Pivo
3. Přípravky k výživě zvířat

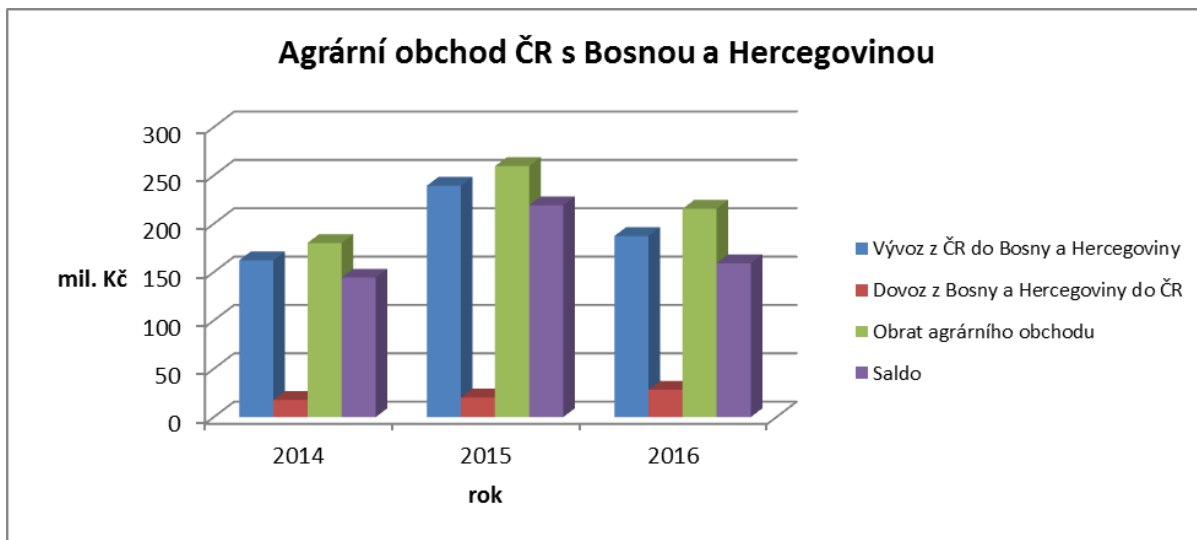
Import do ČR

1. Cukr
2. Ovoce
3. Olej slunečnicový

Agrární obchod s Bosnou a Hercegovinou

Obchodní operace	2014	2015	2016
Vývoz z ČR do Bosny a Hercegoviny	162	239	187
Dovoz z Bosny a Hercegoviny do ČR	18	20	28
Obrat agrárního obchodu	180	260	216
Saldo	144	219	159

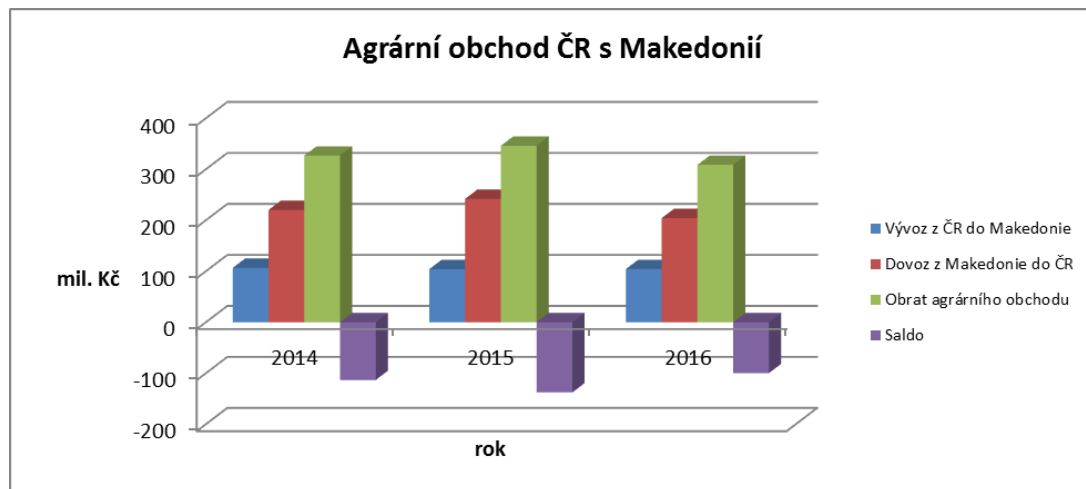
Pozn. údaje v mil. Kč

Agrární obchod s Makedonií

Obchodní operace	2014	2015	2016
Vývoz z ČR do Makedonie	107	104	104
Dovoz z Makedonie do ČR	220	242	204
Obrat agrárního obchodu	327	346	309
Saldo	-113	-138	-100

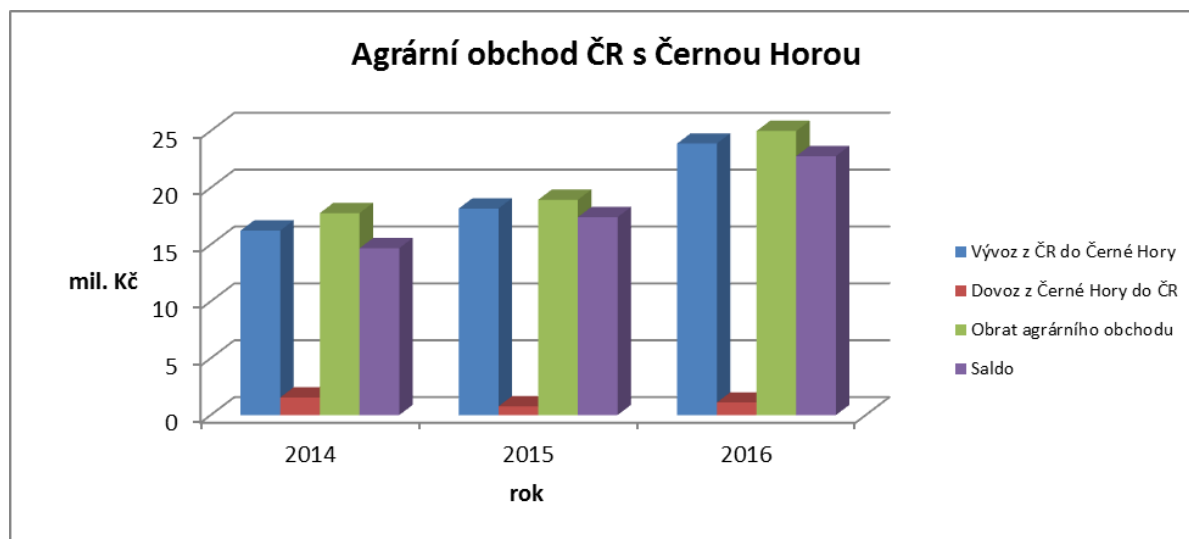
Pozn. údaje v mil. Kč

Agrární obchod s Černou Horou

Obchodní operace	2014	2015	2016
Vývoz z ČR do Černé Hory	16	18	24
Dovoz z Černé Hory do ČR	2	1	1
Obrat agrárního obchodu	18	19	25
Saldo	15	17	23

Pozn. údaje v mil. Kč

Srbsko- stavy chovů

	1989 ¹	1996 ²	1997 ³	2014.	2015 ⁴
Skot	2.026.000	1.737.324	1.720.866	920.068	915.641
Prasata	4.374.000	4.399.891	4.209.216	3.235.658	3.284.378
Ovce	2.575.000	2.184.389	2.109.327	1.748.110	1.789.144
Kozy		275.112	238.200	218.603	202.828
Drůbež	1991 29.270.000	25.441.662	24.950.693	17.167.364	17.449.938

¹ Statistická ročenka RZS Bělehrad

² 15.1.1996 - RZS

³ 15.1.1997 - RZS

⁴ Stav 1.12.2015 – P3C (Zpráva ΠΟ12)

Vepřové a hovězí maso

Výroba, dovoz/vývoz vepřového masa

Kategorie/rok	2012	2013	2014	2015
Celková domácí výroba vepřového masa (t)	252.000	249.000	258.000	278.000
Dovoz (t)	9.186	10.557	18.780	20.137
Vývoz(t)	2.431	709	16.094	12.063
Celková domácí spotřeba (t)	258.755	258.848	260.686	286.074

Výroba, dovoz/ vývoz hovězího masa

Kategorie/rok	2012	2013	2014	2015
Celková výroba hovězího masa (t)	81.705	69.530	73.000	77.000
Dovoz(t)	109	244,3	731,8	1.375
Vývoz (t)	1.549	1.470	1.700	1.351
Celková domácí spotřeba (t)	80.265	68.304,3	72.031,8	77.024

Zdroj: Privredna komora Srbije/ Republički zavod za statistiku

Srbsko - situace v živočišné výrobě

- Za dvacet let klesla produkce masa ze 650.000 na 450.000 tun ročně. 0,3 zvířete na hektar.
- Od roku 2002 klesl počet prasat o cca 500 000 na současných cca 3,3 mil.
- Dovoz selat Německo, Dánsko, Nizozemí, Maďarsko.
- Srbsko nebylo schopné využít kvótu (8.875 tun ročně) na vývoz hovězího masa do EU. V době SFRJ vyváželo Srbsko cca 30 000 tun tohoto masa.
- Konkurenceschopnost lokálních chovatelů snižuje mj. vysoká cena krmiv, častý vysoký obsah aflatoxinů, očkování proti prasečímu moru atd.
- V Srbsku je cca 40 větších průmyslových jatek, jejich kapacita značně přesahuje současné potřeby.
- Zdroj: RSZ, PRIVREDNI PREGLED/ NEZAVISNE NOVINE 2016, 2017

Dovoz masa a masných výrobků

- Největší dovozci masa jsou Neoplanta www.neoplanta.rs , Silbo www.silbo.rs Yuhor Jagodina www.yuhor.rs , DIS www.dis.rs , Trlič www.trlic.com Zdroj: Privredni Pregled
Největší dovozce hovězího masa Zlatiborac www.zlatiborac.com Zdroj: Vojvodjanski istraživačko-analitički centar
- Nárazově dováží maso i největší zpracovatel masa a vlastník zemědělské půdy v Srbsku Industrija mesa Matijević www.matijevic.rs Z vlastních zdrojů nepokrývají především krutí maso.
- Výrobci masných výrobků dováží především levný separát a zmražené maso, i když tvrdí, že se jedná o kvalitní maso z Německa a Holandska pochází často ze zemí Jižní Ameriky. Zdroj: Privredni Pregled
- Od 1.1. 2016 omezen dovoz strojově odděleného masa (separátu). Snížen maximální dovolený obsah vápníku ze 180 na 100 mg ve 100g.
- Pro české výrobce masných výrobků by mohlo být zajímavé uplatnění v některém ze řetězců. V Srbsku je známá např. pražská šunka, pražské klobásy. V marketingu by bylo možné využít dobrou známost a image českého piva.

Mléko a mléčné výrobky

- 1.1. 2017 zrušena opatření k udržení tržní rovnováhy v souvislosti se zákazem vývozu mléka z EU do RF a ukončení kvót. Jednalo se poplatek v rozmezí 10-30 RSD na litr.
- Řada zahraničních výrobců Meggle, Lactalis atd. vyrábí v Srbsku, balkánský konzument má svá specifika a preference.
- Dováží se především sušené mléko pro výrobu cukrovinek a sladkého pečiva. Dovoz mléka vyvažuje především sníženou dojivost v letních měsících. Na jednoho chovatele připadá v Srbsku 2,8 dojnice, jedná se o nejmenší číslo v Evropě a dojivost dosahuje v průměru 12 litrů.

Největší dovozci sušeného mléka

- INDUSTRIJA SMRZNUTE HRANE FRIKOM d.o.o

www.frikom.com

- Soko Štark d.o.o Beograd (Atlantic grupa)

www.stark.rs

- „PIONIR“ d.o.o.

www.a-pionir.com

- SOMBOLED d.o.o. (Lactalis)

www.somboled.rs

- Bambi a.d. (Danube foods grup)

www.bambi.rs

Pivo

- V roce 2016 výroba piva stagnovala na 5 412 671 hl.
- Vývoz cca 2. mil. hl především do sousedních zemí.
- V roce 2015 dovezeno 278 510 hl. Z tohoto množství pocházelo 16,8% z Maďarska, 14,3% z Německa, 12,6% z České Republiky, 11,5% z Holandska. Zdroj: Privredna komora Srbije
- Trh ovládají tři společnosti. Malé pivovary a minipivovary jsou zcela okrajovou záležitostí.
- Molson Coors Brewing Company (Jelen, Staropramen – masívní reklamní kampaň.)
- Carlsberg (Lav) Dovoze Budějovického Budvaru V roce 2015 dovezl 31.999 hl z celkového dovozu piva z ČR 36.013 hl, to je 89%. Zdroj: Carlsberg Srbija a Celní správa.
- Heineken (Zaječarsko) Dováží Krušovice.

Velké řetězce v Srbsku

DELHAIZE SERBIA

Maxi, tj. Delhaize Serbia www.delhaizegroup.com je největší řetězec v Srbsku. Na začátku tohoto roku měl celkem 388 prodejen a cca 37% trhu.

IDEA/MERKATOR/RODA www.idea.rs, www.roda.rs, www.mercator.rs – cca 300 prodejen a cca 36% trhu.

UNIVEREXPORT www.univerexport.rs cca 100 prodejen.

DIS www.disyu.com 16 prodejen.

TEMPO www.tempocentar.com 11 prodejen.

METRO www.metro.rs 7 prodejen.

Nejsilnější dodavatelé zahraničních výrobků z masa a mléka do těchto řetězců Silbo d.o.o. www.silbo.rs a Omnico www.omnico.rs

Zdravá výživa

- V regionu je poměrně populární trend tzv. „zdravé výživy“ za tyto produkty jsou spotřebitelé ochotni si připlatit.
- Tento druh potravin se prodává ve specializovaných malých prodejnách ve velkých městech.
- Místní dovozci spolupracující s českými výrobci:
SKONEX d.o.o. www.skonex.rs
REPRO TRADE d.o.o. www.reprotrade.co.rs

Doporučený postup

- Přímý dovoz praktikují jen některé velké subjekty, ve většině případů je nutný srbský dovozce - distributor. K jeho nalezení lze využít veletrhy, efektivnější je však aktivní oslovení potenciálních distributorů.
- Při jednání s místními subjekty je vhodné firmu navštívit. Návštěva je nejen pozitivně vnímána, ale přesvědčíte se i o realitě.
- Stravovací návyky jsou v centrální a jižní části regionu ovlivněny tureckou kuchyní.
- Velcí hráči investují velké prostředky do marketingu...
- Zvažte výrobu přímo v regionu či akvizici zavedené firmy.
- **Pozor na platební schopnost odběratelů.**
- **Pozor na různé „zprostředkovatele“.**

Technologie pro zemědělství a potravinářství

- Zlepšující se ekonomická situace dovoluje postupné investice, nákup zemědělských strojů atd.
- Snaha zmenšit riziko neúrody – zavlažovací systémy, sítě proti kroupám.
- Nízká úroveň zpracovatelského průmyslu.
- Zvýšení výkupních cen elektřiny otevřelo prostor pro bioplynové stanice.

Novinky a události roku 2017

- Zrušení srbských kvót na mléko.
- Případ Agrokor - odchod Ivici Todoroviće, Lex Agrokor, co bude za rok?
- Příchod společnosti LIDL do Srbska.
- Příchod společnosti Tönnies, očekávané zrušení očkování proti moru prasat.
- Kvůli suchu až o 60% snížení produkce kukuřice, postiženy i další plodiny.
- V srpnu parlamentem schváleny změny Zákona o zemědělské půdě, které silně omezily liberalizaci trhu.

Akce v roce 2017- očekáváme Vaše náměty na rok 2018

- Společná prezentace českých potravinářů na potravinářském veletrhu v Černé Hoře
- Oficiální účast MZe ČR na 84. mezinárodním zemědělském veletrhu v Novém Sadě
- Oborová mise českých ovocnářů (Ovocnářská unie ČR, Svaz školkařů, VŠÚO Holovousy, Mendelova univerzita v Brně.)
- Incomingové mise na Země živitelku – dovozci skotu a inseminačních dávek, velcí chovatelé se zájmem o česká zvířata a technologii z Bosny a Hercegoviny a Srbska
- Incomingová mise v sektoru rybářství a zpracování ryb (Dovozci a chovatelé).
- Individuální služby - např. jednání s fytosanitární inspekcí o umožnění dovozu tankového piva.

Užitečné kontakty

- PRIVREDNA KOMORA SRBIJE (Hospodářská komora Srbska) www.pks.rs
- AGENCIJA ZA PRIVREDNE (Obdoba našeho živnostenského úřadu. Na stránkách lze nalézt řadu informací o srbských firmách.) www.apr.gov.rs
- NARODNA BANKA SRBIJE (Srbská národní banka. Na jejích stránkách lze nalézt základní informaci o finančním stavu srbských firem.) www.nbs.rs
- UPRAVA CARINA (Celní správa) www.carina.rs
- REPUBLIČKI ZAVOD ZA STATISTIKU (Republikový statistický ústav) www.stat.gov.rs
- NOVOSADSKI SAJAM (Novosadský veletrh. Organizátor nejsilnějšího zemědělského veletrhu v regionu.) www.sajam.net
- UPRAVA ZA VETERINU (Veterinární správa) www.vet.minpolj.gov.rs

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Kontakt

Děkuji Vám za pozornost

Pavel Svoboda

Tel: +381 11 3336225

GSM:+381 63 388931

E-mail: pavel_svoboda1@mzv.cz

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ